משניות מבוארות

מסכת סוטה פרק ט

יד) בפולמוס חילות של **אספסיינוס** כשבא לצור על ירושלים, **וזרו** חכמים **על עטרות חתנים**, שהיו נוהגים לשום בראש החתן עטרות מאבן מלא נהגים צלול כבדולח, וצובעין אותו בגפרית, ושאומרים שהעטרות היו של הדס ושל ורד, **ועל הארוס**, כמין תוף שעושין בצורת נפה ששוטחין על פיה עור דק, וכשמפסין עליו במקל משמיע קול ערב, **וזרו** על עטרות ועל הארוס, כדי שלא להרבות בשמחה. **בפולמוס** **של טיטוס, וזרו** **על עטרות כלות** כמין עיר מזהב שעושין לכלה, **ושלא** **לחלל אדם את בנו** חכמת **יוונית**, והם רמזים ודידות שהיו ליונים שלא היו מסירים בהם אלא הרמיזים בהם, המוקדם הקומט אותם בארוד כשצאו מלכי בית שמונאי זה על זה והיו מעלים להם כבש בכל יום לקרבן מזבח, ואמר להם אחד שהיה מכיר בחכמת יוונית שכל זמן שעשוקים בעבודה לא ימסרו בידם, והעלו להם חזיר, באותה שעה אמרו, ארור אשר ילמד בנו חכמת יוונית, ואחר כך וזרו עליהם אסור. **בפולמוס האחרון** של טיטוס **שהחרישו** הבית, **וזרו** **שלא תצא הכלה באפריון** כמין אוהל תמידי שמעמידין ועליהות מזהבות, **בתוך העיר**, ובוהוטיו הדינו רבנו הקדוש מחבר המשנה **התירו שתצא** **הכלה באפריון בתוך העיר** משום **כלות** **בנות** **ציון**. **טו) משמת רבי מאיר, בטלו** **מושלי משלים**, דהוא היה דורש הרבה מושלים להכניס את האדם בשערי בינה. **משמת בן עזאי, בטלו** **השקדנים**, שעשוקדים על פלחות בית המדרש לילה ומום, כמו שאמר (יבמות סג, ב) **ומה** **אעשה שנפשי** **חשקה בתורה**. **משמת בן זומא, בטלו הדרשנים**, שהיה בקי בדרש טעמי המקראות, כמו שאמר (רבי אלעזר בן עזריה ברכות פ"א מ"ה) עד שדרשה בן זומא. **משמת רבי יהושע, פסקה טובה מן העולם**. **משמת** **רבן שמעון בן גמליאל, בא גוביי, חגבים וארבה, ורבו צרות**. **משמת** **רבי אלעזר בן עזריה, פסק העשר** **ונעלם**, שהוא היה עשיר גדול, דאמרו חכמים (ביצה כב, א) שהיה מעשר שלו שתים עשרה אלפי עגלים בכל שנה. **משמת רבי עקיבא, בטל כבוד התורה**, שהיה דורש **בכל** כל קו ורקו ורקוע חלי תלין של הלכות, וזה בקיא בה דבר הלכה, וקם רבנו יונה בארבלה, שאין לך בכבוד תורה גדול מדקדוק כל המסורות. **משמת רבי חניא בן דוסא, בטלו אנשי מעשה**, אנשים שבטוחים בחשיבותן שה' יעשה רצונם, כמו שאמרו (תענית כה, א) יאמר לחמץ ויתדלק, ולעופים שיביאו זאבים בקרניהם. **משמת רבי יוסי קטנותא, פסקו חסידים, ולמה נקרא שמו קטנותא, שהיה קטנותן של חסידים**, ודינו סוף המסידים. **משמת רבן יוחנן בן זכאי, בטל זיו החכמה**, ר"ש אומר איני יודע מה היא, שהוא היה עשיר גדול, **בטל כבוד התורה**, כמו שאמרו (מגילה כא, א) שעד ימי למדו במעמד, ובימי ירדה חלשה לעולם **ונתחדשו** **ללמד משלב, ומתה טהרה ופרישות**. **משמת רבי ישמעאל בן פאבי, בטלה** **זיו הבהנה**, שהיה חכם ועשיר וכהן גדול, והכהנים רבים אוכלים על שלחנו.

משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא. **רבי פנחס בן יאיר אומר, משתרבה בית המקדש בושו חברים**, ובני חבורה תלמידי חכמים, **ובני חורין**, בדינו מתחיים. **וחפו ראשם**, שבגבורה זד עדי פנים וממגזרין שהם העשירים, ואלו התלמידי חכמים המתחיים. **ענוים**, **ונדלדלו אנשי מעשה**, אין מי שיחזוש לשם. **ונגברו** **בעלי זרע ובעלי לשון, ואין דורש** **לישראל, ואין מבקש לשון** לקבלם רחמים, **ואין שואל בשלום חברו**, ואין שואל עליהם שלום מגזרה בפמליא של מעלה (מהרש"א), **על מי לנו להשען על אבינו** **שבשמים. רבי אליעזר בן הורקנוס אומר, מיום** **שחרב בית המקדש**, ואין חמיצא **התחילו החכמים למדני תינוקות, וספריא** **להיות** **כמלמדי תינוקות, וספריא** **כחזנים, כמשמשי הצבור, וחזנים** **כעמא דארעא כעמי הארץ, ועמא** **דארעא אזלא ונדלדלא, ואין מבקש.** **על מי יש לנו להשען על אבינו** **שבשמים. בעקבות משיחא בסוף** **ימים**, שלא יהיו לומדים מצויין **יסגא, חצפא ירבה, ויקר יאמיר.** **גבריה עד למעלה, הגפן תתן פריה** **ואף על פי כן והיין יהא ביקר.** **שהכל עסוקין במשתאות, והמלכות** **תתהך למינות, ואין תוכחה** אין אדם **שיכול להוכיח חלברו, שיהל כנשלים** **בחטאות. בית עד של חכמים יהיה** **לזנות, שלא יהיו לומדים מצויין** **שם בעבלי זמה מתגוללין שם.** **מפני שבתי כנסיות שלהן היו חוץ** **לעיר** (רש"י). **והגליל יחרב, והבגלן** **מקום שישמו כן, ויש שאומרים שומר** **הגבולות, והיינו תלמידי חכמים ישום.** **מלשון משומם, ואנשי הגבול גבול** **ארץ ישראל, ויש אומרים, דהינו** **הסיגדדין יסובבו מעיר לעיר ולא** **יחונו, וחכמת סופרים** **דהינו חכמת** **חכמים חטרה, ויראי חטא יאמאסו.** **והאמת תהא נעדרת. נערים פני** **זקנים יבלינו, יבישו אותם. זקנים** **יעמדו מפני קטנים, כדי לכבד אותם.** (מיכה ז, ו) **בן** **מבגל אב, בת קמה** **באמה, לכיתה, ויכן כלה בחמתה.** **איבי איש אנשי ביתו. פני דהור** **יהיה כפני הכלב בעזות פנים** (עוד **שבעמיתיו: פני הדור כפני הכלב**, כמו **יבגל לדין** ולדון **ולכן רגע** **מחזיר ראשו לאחוריו להתפכל עליו.** **כך כל מה שאומרים ראשי הקם,** **הם מחזירים ראשיהם לראות מה יאמר שם אחר** **שיקבל דעת** **עצמם, המלקט).** **הבן אינו מתביש מאביו, ועל מי יש לנו להשען על** **אבינו שבשמים.** מיכאן בריתא בבבלי דעבודה זרה ד"ה ב, וירושלמי פרק ג שקלים בשינוים **רבי פנחס בן יאיר אומר: זרזות מביאה לידי נקיון, נקיון מביאה לידי זריז** וזהיר **לתשמר** מעברות יהא נקי מעברות, **ונקיות מביאה לידי טהרה,** שהוא עדיף מנקי, והוא מלבן ומצחצחה, ובתוספות יו"ט פרש, **טהרה** **הינו** **הלב** ממחשבות, ע"ש, **וטהרה מביאה לידי פרישות, שאף מדבר** **המתר פורש עצמו, ופרישות מביאה לידי קדושה, וקדושה מביאה לידי ענוה**, מתוך שהוא מבזה עניני העולם בא לידי ענוה (תוי"ט), **וענוה מביאה לידי יראת חטא** שמפחד מאד שלא יכשל אפלו

יד בבפלמוס **שבא אספסיינוס גזרו** **על עטרות חתנים, ועל** **הארוס. בבלמוס** **של טיטוס גזרו** **על עטרות כלות, ושלא** **ילמד אדם את בנו יוונית. בבלמוס** **האחרון גזרו שלא תצא** **הכלה באפריון בתוך העיר, ורבותינו התירו שתצא הכלה** **באפריון בתוך העיר: טו** **משמת רבי מאיר, בטלו** **מושלי** **משלים. משמת בן עזאי, בטלו השקדנים. משמת בן זומא,** **בטלו הדרשנים. משמת רבי יהושע, פסקה טובה מן העולם. משמת** **רבן שמעון בן גמליאל, בא גוביי** **חגבים וארבה, ורבו צרות. משמת רבי** **אלעזר בן עזריה, פסק העשר ונעלם. משמת רבי עקיבא,** **בטל כבוד התורה. משמת רבי חניא בן דוסא, בטלו אנשי** **מעשה. משמת רבי יוסי קטנותא, פסקו חסידים. ולמה נקרא** **שמו קטנותא, שהיה קטנותן של חסידים. משמת רבן יוחנן** **בן זכאי, בטל זיו החכמה. משמת רבי שמעון בן גמליאל הזקן, בטל כבוד התורה, כמו שאמרו** **אבלים** **בעיר אחת, אם מקפידין זה על זה, ואין שירות מצוינות ומגודלות** **בכל** **ארץ ישראל, ובטלה** **ענוה** **ויראת חטא. רבי אליעזר בן הורקנוס אומר, משתרבה בית המקדש בושו חברים, ובני חורין, וחפו ראשם, שבגבורה זד עדי פנים וממגזרין** **שהם העשירים, ואלו התלמידי חכמים המתחיים. ענוים, ונדלדלו אנשי** **מעשה, אין מי שיחוש לשם. ונגברו** **בעלי זרע ובעלי לשון, ואין דורש** **לישראל, ואין מבקש לשון לקבל רחמים,** **ואין שואל בשלום חברו, ואין שואל** **עליהם שלום מגזרה בפמליא של מעלה** (מהרש"א), **על מי לנו להשען על אבינו** **שבשמים. רבי אליעזר בן הורקנוס אומר, מיום** **שחרב בית המקדש, אינו אלא** **לחלל אדם את בנו חכמת יוונית, ואין חכמים** **אלא** **כמלמדי תינוקות, וסופרים** **כחזנים, וחזנים** **כעמא דארעא כעמי הארץ, ועמא** **דארעא אזלא ונדלדלא, ואין מבקש.** **על מי יש לנו להשען על אבינו** **שבשמים. בעקבות משיחא בסוף** **ימים, חצפא יסגא, חצפא יבקר, ויקר יאמיר.** **גבריה עד למעלה, הגפן תתן פריה** **ואף על פי כן והיין יהא ביקר.** **שהכל עסוקים במשתאות, והמלכות** **תתהך למינות, ואין תוכחה אין אדם** **שיכול להוכיח חלברו, שיהל כנשלים** **בחטאות. בית עד של חכמים יהיה** **לזנות, שלא יהיו לומדים מצויין** **שם בעבלי זמה מתגוללין שם.** **מפני שבתי כנסיות שלהן היו חוץ** **לעיר** (רש"י). **והגליל יחרב, והבגלן** **מקום שישמו כן, ויש שאומרים שומר** **הגבולות, והיינו תלמידי חכמים ישום.** **מלשון משומם, ואנשי הגבול גבול** **ארץ ישראל, ויש אומרים, דהינו** **הסיגדדין יסובבו מעיר לעיר ולא** **יחונו, וחכמת סופרים** **דהינו חכמת** **חכמים חטרה, ויראי חטא יאמאסו.** **והאמת תהא נעדרת. נערים פני** **זקנים יבלינו, יבישו אותם. זקנים** **יעמדו מפני קטנים, כדי לכבד אותם.** (מיכה ז, ו) **בן** **מבגל אב, בת קמה** **באמה, לכיתה, ויכן כלה בחמתה.** **איבי איש אנשי ביתו. פני דהור** **יהיה כפני הכלב בעזות פנים** (עוד **שבעמיתיו: פני הדור כפני הכלב**, כמו **יבגל לדין** ולדון **ולכן רגע** **מחזיר ראשו לאחוריו להתפכל עליו.** **כך כל מה שאומרים ראשי הקם,** **הם מחזירים ראשיהם לראות מה יאמר שם אחר** **שיקבל דעת** **עצמם, המלקט).** **הבן אינו מתביש מאביו, ועל מי יש לנו להשען על** **אבינו שבשמים.** מיכאן בריתא בבבלי דעבודה זרה ד"ה ב, וירושלמי פרק ג שקלים בשינוים **רבי פנחס בן יאיר אומר: זרזות מביאה לידי נקיון, נקיון,** וזהיר **לתשמר** מעברות יהא נקי מעברות, **ונקיות מביאה לידי טהרה,** שהוא עדיף מנקי, והוא מלבן ומצחצחה, ובתוספות יו"ט פרש, **טהרה** **הינו** **הלב** ממחשבות, ע"ש, **וטהרה מביאה לידי פרישות, שאף מדבר** **המתר פורש עצמו, ופרישות מביאה לידי קדושה, וקדושה מביאה לידי ענוה**, מתוך שהוא מבזה עניני העולם בא לידי ענוה (תוי"ט), **וענוה מביאה לידי יראת חטא** **ויראת חטא מביאה לידי חסידות, וחסידות מביאה לידי רוח** **הקדש, ורוח הקדש מביאה לידי תחיית המתים, ותחיית המתים** **באה על ידי אליהו זכור לטוב אמן.**

מסכת גיטין

פרק א פתיחה למסכת גטין **מ"תפארת ישראל"**

כתוב בתורה (דברים כד, א) "והיה אם לא תמצא חן בעיניו, כי מצא בו ערות דבר וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו" מינה ילפינן עשרה דברים שפוסלין בגט מדאורייתא: (א) "אם לא תמצא חן בעיניו", מלמד שאינה מגרשה בדבר רע בכתב: (ב) "לה", לשמה, מלמד שצריך שיהיה הגט נכתב לשמה ולשמו לשם גרושין, ומינה שהכותב צריך שיהיה ישראל גדול בן דעת, לאפוקי עכו"ם, עבד, חרש, שוטה וקטן, דאלו לא נכתבו לשמה: (ד) "ספר כריתת", שיהיה מספר שם דברים מהגרושין שכותרתן בינו לבינה, שלא ישאר עליה שום רשות ושיכות, לאפוקי דאמר שם דבר אחת מגרשת ממנו, חוץ וכו': (ה) "ונתן", מלמד שיתנינה הבעל אל שלוחו, ולא שתקחנה הוא מעצמו: (ו) "בידה", מלמד שד שיתנו הגט בידה, או ביד שלוחה, אי נמי בחצרה שקלן כידה ממש: (ז) "ושלחה", מלמד שיהא הנתון המסקר בגט, שהוא משלח שלוחה, כגון הרי את משלחת ממני, או הרי את מתרת לכל אדם. אבל לא שיכתב עניין שישלח עצמו ממנה. כגון איני בעלך, או איני אישך יבדומה, או הרי את בת חורין. דקלן אינו לשון שלוח. וכמו כן ילפינן מהכא שתהיה בת דעת כשיתן לה, ולא קטנה אז שוטה שמשלחתה וחוזרת, אז בגמן לה כשהיא שלמה, ולא אמר לה אחר בת כשהיא נערה הרי גטך: (ח) "דבר וכתב", ילפינן מהא דבר דבר ממנון. דכתיב (שם יט טו) במנון "על פי שני עדים וגו' יקום דבר", הכי נמי בגט צריך שני עדי מסירה הגט שכתב. דכדקימא לן עדי מסירה קרתי: (ט) "וכתב ונתן", הא אינה מתגרשת רק בגט שאין מחסר מעשה בין כתיבה לנתינה. כגון שכתבו על קרן שבפרה. נותן לה הפרה ומגרשה. ואם חתך הקורן מהפרה בין כתיבה לנתינה. אינו גט [ואפשר דהוא הדין בכתב על עיר גדול, דאם חתכו בין כתיבה לנתינה שלא ליפותו, נמי דינא הכי. (הלקח מחוקק סימן קכד ס"ק ח)], וכן בכתבו במחבר. ותלשו בין כתיבה לנתינה: (י) "כריתת ונתן", הא אינה מתגרשת עד שיתן לה הגט בתורת גרושין, ולא בנתנו לה בתורת שטר חוב או מזונה וכדומה. ולא אמר לן קזה, היא אשת איש במורד, שהנשאת בו תצא הוא"ל מורד דאורייתא וצריכה גט מהשני מדבריהם, ומקראשון מן התורה לתתירה לעלקמא. ואסורה לשניהן לעולם. דיש לה כל דין אשת איש שלשמעה שבעלה מת ונשאת, ואחר כך בא בעלה. ואם לא נשאת לאחר, ובעלה כהן מתרת לחזר לו חוץ מהאומה הרי אם מגרשת ממני אין את מתרת לכל אדם. **דרמסנא** אפקה שאסורה לכהן. דכתיב (ויקרא כא ז): "ואשה גרושה מאישה לא יקחו", דמלת מאישה יתרה היא. אלא כיה קאמר, אפלו לא מגרשה אלא מאישה אסורה לכהן. אבל שאר דברים כגון הזמן הקצוה וזחיתמת הדברים וכדומה. אינו רק שהוסרו מן שהותקנו לה. ולא הנשא לכתחלה. ואם נשאת לא תצא והוקדש כשר (ועיין ב"ש סי' סל' ס"ק ד ועי' ברלח"מ מ"א מגרושין הל' ד בד"ה כיצד, והן אמת שהר"ן (ניטין דף רע"א) כתב דשמו השמה בחסר, פסול מדאורייתא. אבל מדאמרינן (ניטין פרק ט משנה ח) כתב חציכתו דחציכתה, וכמו כן עקרו לו שנו הרי את מתרת וכו' (ניטין פרק ט משנה ה) משמע טפי כרלח"מ. ובפרט למאי דקימא לן עדי מסירה קרתי, ולכה"פ לרלח"מ נמק חומרא, ועי' ב"ש סקכ"ה סקכ"ה. וכן כתב ב"י ס"ב רסקכ"ט בשם המרדכי שכתב כן וכשם רבנו יואל. ונראה לי דלפי זה מאי דאמרינן בשוגג, **ויראת חטא מביאה לידי חסידות**, שיראה לתתר לפנים משורת הדין. **וחסידות מביאה לידי רוח הקדש**, שעורה עליו שכינה, **רוח הקדש מביאה** **לידי תחית המתים**, שברתחילה כתיב (חזקאל לז, יד) "ונתתי רוחי בכם" ואחר כך "והיה מתים", **ותחית המתים באה על ידי אליהו הנביא זכור לטוב אמן.**

ויראת חטא מביאה לידי חסידות, וחסידות מביאה לידי רוח הקדש, ורוח הקדש מביאה לידי תחית המתים, ותחית המתים באה על ידי אליהו זכור לטוב אמן.

מסכת גיטין

פרק א המבאיר גט ממדינת הים, צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם. רבן גמליאל אומר, אף המבאיר גט הרקם ומן החבר. רבי אליעזר אומר, אפילו מכפר לודים לוד. וחכמים אומרים, אינו צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם אלא המבאיר ממדינת הים ומן המולוח. והמבאיר ממדינת הים, צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף אפלו זרוזות מבאיר גט מן הרקם ומן החבר, הינו מן קדש ומן בדר, אף על פי שקמוכים לארץ ישראל, גם כן צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם. רבי אליעזר אומר, אפילו המבאיר גט מכפר לודים בארץ ישראל, לוד שבארץ ישראל, וקשה לדרים סמוכה מאד ומבלעת בארץ ישראל, ומקפדת ארץ ישראל משלש רוחות, ובקיאין לשמה ישירות מצוינות, ואפלו הכי צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם, שלא חלקו בארץ ישראל בין מקום למקום, והנא קמא סבר דרק כשאין שירות מצוינות ומרחוק צריך לומר בפני כתב ובפני נחתם, אבל מרקם וחבר וכל שכן מלוד אין צריך לומר בפני כתב, ורבן גמליאל אומר דרק מכפר לודים אין צריך, אלא מבלע, וחכמים אומרים אינו צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם אלא המבאיר ממדינת הים לארץ ישראל, הינו מרחוק והמולוח מארץ ישראל לחוץ לארץ, ובהא פליג אתנא קמא, דתנא קמא סבר אין צריך לומר בפני כתב ובפני נחתם מארץ ישראל לארץ ישראל, כיון שבקיאין לשמה. ולמאן דאמר מפני שאין עדים מצוין לקימנו, גם הנא קמא מודה בזה, ואתי לפרושי דעת תנא קמא. והמבאיר ממדינת הים לארץ ישראל הים, צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם. אבל ממקום למקום בארץ ישראל אין צריך, דכיון דמצוינין בתי דינין שכיחי שירות, וזה לעצם הב'. ולעצם הראשון הרי בארץ ישראל בקיאין לשמה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אפילו המבאיר גט מהגמוניא לגמוניא, אינו צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם אלא המבאיר ממדינת הים לארץ ישראל, הינו מרחוק והמולוח מארץ ישראל לחוץ לארץ, ובהא פליג אתנא קמא, דתנא קמא סבר אין צריך לומר בפני כתב ובפני נחתם מארץ ישראל לארץ ישראל, כיון שבקיאין לשמה. ולמאן דאמר מפני שאין עדים מצוין לקימנו, גם הנא קמא מודה בזה, ואתי לפרושי דעת תנא קמא. והמבאיר ממדינת הים לארץ ישראל הים, צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם. אבל ממקום למקום בארץ ישראל אין צריך, דכיון דמצוינין בתי דינין שכיחי שירות, וזה לעצם הב'. ולעצם הראשון הרי בארץ ישראל בקיאין לשמה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אפילו המבאיר גט מהגמוניא לגמוניא, אינו צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם אלא בעיר אחת, אם מקפידין זה על זה, ואין שירות מצוינות מזו לזו, צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם. דלמאן דאמר משום לשמה, במקום שבקיאין ואין שירות מצוינות, נמי מסיק דאמר הב' לעצם דקימנו. **רבי יהודה אומר, מרקם למזרח העולם קרוי חוץ לארץ, **ורקם** עצמה **כמזרח.** הינו גם רקם נחשבת כחוץ לארץ. **מאשקלון לדרום**, הוי כחוץ לארץ. **ואשקלון** עצמה **כדרום.** מעצו לצפון, קרוי חוץ לארץ. **ועמו כצפון.** יקרבהו כחוס שקבעו יש מקום שהוא כחוץ לארץ ויש מקום שהוא ארץ ישראל וחשיב לו כחוץ לארץ, שהוא רחוק מן הישוב לגבי ארץ ישראל. **רבי מאיר אומר עמו כארץ ישראל לגמרי.** בחלק של ארץ ישראל, וצד מערב אינו צריך לצמן, דהים הוא בגלבה.

מיכאן נקרא בריתא דרבי פנחס בן יאיר. **רבי פנחס בן יאיר אומר, משתרבה בית המקדש בושו חברים**, ובני חורין, **וחפו ראשם**, שבגבורה זד עדי פנים וממגזרין שהם העשירים, ואלו התלמידי חכמים המתחיים. **ענוים, ונדלדלו אנשי** **מעשה**, אין מי שיחוש לשם. **ונגברו** **בעלי זרע ובעלי לשון, ואין דורש** **לישראל, ואין מבקש לשון לקבל רחמים,** **ואין שואל בשלום חברו, ואין שואל** **עליהם שלום מגזרה בפמליא של מעלה** (מהרש"א), **על מי לנו להשען על אבינו** **שבשמים. רבי אליעזר בן הורקנוס אומר, מיום** **שחרב בית המקדש**, ואין חמיצא **התחילו החכמים למדני תינוקות, וספריא** **להיות** **כמלמדי תינוקות, וספריא** **כחזנים, כמשמשי הצבור, וחזנים** **כעמא דארעא כעמי הארץ, ועמא** **דארעא אזלא ונדלדלא, ואין מבקש.** **על מי יש לנו להשען על אבינו** **שבשמים. בעקבות משיחא בסוף** **ימים**, שלא יהיו לומדים מצויין **יסגא, חצפא יבקר, ויקר יאמיר.** **גבריה עד למעלה, הגפן תתן פריה** **ואף על פי כן והיין יהא ביקר.** **שהכל עסוקין במשתאות, והמלכות** **תתהך למינות, ואין תוכחה אין אדם** **שיכול להוכיח חלברו, שיהל כנשלים** **בחטאות. בית עד של חכמים יהיה** **לזנות, שלא יהיו לומדים מצויין** **שם בעבלי זמה מתגוללין שם.** **מפני שבתי כנסיות שלהן היו חוץ** **לעיר** (רש"י). **והגליל יחרב, והבגלן** **מקום שישמו כן, ויש שאומרים שומר** **הגבולות, והיינו תלמידי חכמים ישום.** **מלשון משומם, ואנשי הגבול גבול** **ארץ ישראל, ויש אומרים, דהינו** **הסיגדדין יסובבו מעיר לעיר ולא** **יחונו, וחכמת סופרים** **דהינו חכמת** **חכמים חטרה, ויראי חטא יאמאסו.** **והאמת תהא נעדרת. נערים פני** **זקנים יבלינו, יבישו אותם. זקנים** **יעמדו מפני קטנים, כדי לכבד אותם.** (מיכה ז, ו) **בן** **מבגל אב, בת קמה** **באמה, לכיתה, ויכן כלה בחמתה.** **איבי איש אנשי ביתו. פני דהור** **יהיה כפני הכלב בעזות פנים** (עוד **שבעמיתיו: פני הדור כפני הכלב**, כמו **יבגל לדין** ולדון **ולכן רגע** **מחזיר ראשו לאחוריו להתפכל עליו.** **כך כל מה שאומרים ראשי הקם,** **הם מחזירים ראשיהם לראות מה יאמר שם אחר** **שיקבל דעת** **עצמם, המלקט).** **הבן אינו מתביש מאביו, ועל מי יש לנו להשען על** **אבינו שבשמים.** מיכאן בריתא בבבלי דעבודה זרה ד"ה ב, וירושלמי פרק ג שקלים בשינוים **רבי פנחס בן יאיר אומר: זרזות מביאה לידי נקיון, נקיון,** וזהיר **לתשמר** מעברות יהא נקי מעברות, **ונקיות מביאה לידי טהרה,** שהוא עדיף מנקי, והוא מלבן ומצחצחה, ובתוספות יו"ט פרש, **טהרה** **הינו** **הלב** ממחשבות, ע"ש, **וטהרה מביאה לידי פרישות, שאף מדבר** **המתר פורש עצמו, ופרישות מביאה לידי קדושה, וקדושה מביאה לידי ענוה**, מתוך שהוא מבזה עניני העולם בא לידי ענוה (תוי"ט), **וענוה מביאה לידי יראת חטא** שמפחד מאד שלא יכשל אפלו

ט"ז שבט

מסכת גיטין פרק א

(גיטין ד"כ א) **הא** בעינן שמו ושמה. אינו ר"ל דמשום הכי אינו גט, אלא ר"ל דמשום הכי לא חישינן דיהיב פשיטא לסופר הספר תורה שיכתב הבריחות בספר תורה לשם האשה. דטהם סברא דדיני ממנה במירי דצריך מדבדבון שמו ושמה מפרש בגט. וגם הרמב"ן שבתב דלהכי צריך שמו ושמה מדהכתי. **בפני כתב ובפני נחתם** בשנוכר שם שמו ושמה. יש לומר דהינו רק שסמכתא ומדרבנן), ואם לא נשאת רוצה בעלך לחזירה דתיה בדבר ד"ה ד, ובירושלמי פרק ג שקלים בשינוים **רבי פנחס בן יאיר אומר: זרזות מביאה לידי נקיון, נקיון,** וזהיר **לתשמר** מעברות יהא נקי מעברות, **ונקיות מביאה לידי טהרה,** שהוא עדיף מנקי, והוא מלבן ומצחצחה, ובתוספות יו"ט פרש, **טהרה** **הינו** **הלב** ממחשבות, ע"ש, **וטהרה מביאה לידי פרישות, שאף מדבר** **המתר פורש עצמו, ופרישות מביאה לידי קדושה, וקדושה מביאה לידי ענוה**, מתוך שהוא מבזה עניני העולם בא לידי ענוה (תוי"ט), **וענוה מביאה לידי יראת חטא** **ויראת חטא מביאה לידי חסידות, וחסידות מביאה לידי רוח** **הקדש, ורוח הקדש מביאה לידי תחית המתים, ותחית המתים** **באה על ידי אליהו זכור לטוב אמן.**

מסכת גיטין

פרק א המבאיר גט ממדינת הים, צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם. רבן גמליאל אומר, אף המבאיר גט הרקם ומן החבר. רבי אליעזר אומר, אפילו מכפר לודים לוד. וחכמים אומרים, אינו צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם אלא המבאיר ממדינת הים ומן המולוח. והמבאיר ממדינת הים, צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף אפלו זרוזות מבאיר גט מן הרקם ומן החבר, הינו מן קדש ומן בדר, אף על פי שקמוכים לארץ ישראל, גם כן צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם. רבי אליעזר אומר, אפילו המבאיר גט מכפר לודים בארץ ישראל, לוד שבארץ ישראל, וקשה לדרים סמוכה מאד ומבלעת בארץ ישראל, ומקפדת ארץ ישראל משלש רוחות, ובקיאין לשמה ישירות מצוינות, ואפלו הכי צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם, שלא חלקו בארץ ישראל בין מקום למקום, והנא קמא סבר דרק כשאין שירות מצוינות ומרחוק צריך לומר בפני כתב ובפני נחתם, אבל מרקם וחבר וכל שכן מלוד אין צריך לומר בפני כתב, ורבן גמליאל אומר דרק מכפר לודים אין צריך, אלא מבלע, וחכמים אומרים אינו צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם אלא המבאיר ממדינת הים לארץ ישראל, הינו מרחוק והמולוח מארץ ישראל לחוץ לארץ, ובהא פליג אתנא קמא, דתנא קמא סבר אין צריך לומר בפני כתב ובפני נחתם מארץ ישראל לארץ ישראל, כיון שבקיאין לשמה. ולמאן דאמר מפני שאין עדים מצוין לקימנו, גם הנא קמא מודה בזה, ואתי לפרושי דעת תנא קמא. והמבאיר ממדינת הים לארץ ישראל הים, צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם. אבל ממקום למקום בארץ ישראל אין צריך, דכיון דמצוינין בתי דינין שכיחי שירות, וזה לעצם הב'. ולעצם הראשון הרי בארץ ישראל בקיאין לשמה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אפילו המבאיר גט מהגמוניא לגמוניא, אינו צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם אלא בעיר אחת, אם מקפידין זה על זה, ואין שירות מצוינות מזו לזו, צריך שיאמר בפני כתב ובפני נחתם. דלמאן דאמר משום לשמה, במקום שבקיאין ואין שירות מצוינות, נמי מסיק דאמר הב' לעצם דקימנו. **רבי יהודה אומר, מרקם למזרח העולם קרוי חוץ לארץ, **ורקם** עצמה **כמזרח.** הינו גם רקם נחשבת כחוץ לארץ. **מאשקלון לדרום**, הוי כחוץ לארץ. **ואשקלון** עצמה **כדרום.** מעצו לצפון, קרוי חוץ לארץ. **ועמו כצפון.** יקרבהו כחוס שקבעו יש מקום שהוא כחוץ לארץ ויש מקום שהוא ארץ ישראל וחשיב לו כחוץ לארץ, שהוא רחוק מן הישוב לגבי ארץ ישראל. **רבי מאיר אומר עמו כארץ ישראל לגמרי.** בחלק של ארץ ישראל, וצד מערב אינו צריך לצמן, דהים הוא מאי דאמרינן